

Toruń, 20 listopada 2013r.

dr hab. Jacek J. Błeszyński prof. UMK
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Katedra Psychopedagogiki Specjalnej
87-100 Toruń, ul. Gagarina 9

Opinia na temat rozprawy habilitacyjnej oraz dorobku naukowego
doktor Joanny Gruba
- ubiegającej się o uzyskanie stopnia naukowego
doktora habilitowanego

Na wstępie pragnę zaznaczyć, iż doktor Joanna Gruba jest znanym i powszechnie szanowanym pracownikiem naukowym, szczególnie w środowisku logopedów zajmujących się problematyką terapii mowy.

Poniższą opinię podzieliłem na kilka części. W pierwszej odnoszę się do pozycji umieszczonych w książkach pod redakcją i artykułach w czasopismach naukowych, kolejna to działalność dydaktyczna i pełnione funkcje na Uczelni, następnie programy, projekty oraz praca propagująca wiedzę w środowisku, kolejna to materiały uznane za szczególne osiągnięcia naukowe i przedstawione w teczce książki. Końcowa część to umiejscowienie dorobku dr Joanny Gruba w pedagogice specjalnej.

Dorobek naukowy w pozycjach umieszczonych w książkach pod redakcją i artykułach w czasopismach naukowych

W oparciu o przedstawione przez Habilitantkę materiały można stwierdzić, iż na dorobek składają się:

- cztery publikacje autorskie; przedłożoną w przewodzie habilitacyjnym (*Ocena słuchu fonematycznego u dzieci w wieku przedszkolnym*, 2012) oraz dwie dotyczące wykorzystania komputera w terapii (*Technologia informacyjna w logopedii*, 2009; *Komputerowe wspomaganie umiejętności czytania u dzieci sześciolatek*, 2012); jak również test (*Test do badania słuchu fonematycznego u dzieci w wieku przedszkolnym*, 2012);

- *Portal edukacyjny polskiej fonetyki stosowanej w zakresie normy i patologii mowy* (2010-2011);
- jedna pozycja pod redakcją (*Wybrane problemy logopedyczne*, 2011);
- redagowane przez Habilitantkę czasopismo *Logopeda* (2009 oraz spisy treści sześciu innych numerów (dostępnych na stronie internetowej) – zgodnie z tytułem przedstawiające problematykę logopedii w szerokim ujęciu;
- szesnaście publikacji w pracach zbiorowych (w tym 1 w języku angielskim (2 strony), 1 w języku czeskim (7 stron),
- sześć artykułów w czasopismach;
- jedna informacja (o portalu internetowym).

Przedstawiony dorobek pod względem merytorycznym można określić jako ukierunkowany. Analizując dorobek jakościowo, można stwierdzić, iż może się on stać podstawą dokonywania dalszych analiz.

Przedstawione do oceny artykuły w sposób szczególny odnoszą się do problematyki terapii, w szczególności dotyczącej mowy i języka.

Pierwszy nurt, jaki bym wyróżnił dotyczy **wykorzystania technologii komputerowej w terapii logopedycznej** [2005]; informacje o przeprowadzonych badaniach [2007, 2011]; analiza porównawcza [2008]; wykorzystanie muzyki [2007]; afazja [2007; 2011]; mowa i myślenie [2005]; współautorstwo - zabawa [2004]; zaburzona komunikacja [2004]; polisensoryczne terapie komputerowe [2006].

Inny nurt dotyczy konstruowania, konsultowania, tworzenia **narzędzi diagnostycznych**: ruchy artykulacyjne [2009; 2013]; słuch fonematyczny [2010]; stygmatyzmu [projekt 2004, wyniki - 2007]; ponadto terapia logopedyczna - rola nauczyciela [2005]; współautorstwo – różnicowanie metod [2004].

Zaznaczyć należy, iż *Analiza opozycji istotnych w badaniu słuchu fonemowego dzieci w wieku przedszkolnym*, *Logopeda*, 2011 – jest częścią książki oddanej do oceny w dorobku, podobnie jak artykuł w książce pod redakcją St. Milewskiego i K. Kaczorowskiej-Bray (2012) – o czym również wspomnę w dalszej części opinii. Ważnym uchybieniem jest powielenie części teoretycznej i badawczej, o czym Autorka jedynie wspomina, nadmieniając, że jedynie narzędzie opisano w mającej się ukazać książce – a są to tożsame materiały (książka s. 61; artykuł s. 34). Tak więc jest to przedstawienie skrótu z książki, jaka została wówczas oddana do druku.

Doktor Joanna Gruba uczestniczyła w życiu naukowym, biorąc udział w konferencjach i sympozjach:

- 50 konferencji o zasięgu ogólnopolskim;
- 9 konferencji międzynarodowych;
- 5 konferencji zagranicznych.

Należy podkreślić, iż Habilitantka zasiadała również w 2 komitetach organizacyjnych konferencji.

W latach 2005 – 2009 była redaktorem naczelnym pisma *Logopeda*. Podejmowała liczne przedsięwzięcia i pełniła różne funkcje poza Uczelnią, wspomagające doświadczenia i umiejętności dokonywania analizy praktycznej tworzonych projektów.

Doktor Joanna Gruba umieściła swoje zainteresowania w dziedzinie logopedii, w szczególności terapii logopedycznej z wykorzystaniem sprzętu komputerowego.

Działalność dydaktyczna i pełnione funkcje na Uczelni

Doktor Joanna Gruba czynnie uczestniczyła w życiu Uczelni (Uniwersytet Śląski). Do szczególnych osiągnięć zaliczyć należy utworzenie i kierowanie kołem naukowym (*Pedagogiczne Koło Pedagogiki Alternatywnej* – 1999 – 2006).

Prowadzone przez Habilitantkę zajęcia były ukierunkowane przede wszystkim na przedmioty związane z: terapią (korekta zaburzeń rozwoju dziecka, diagnoza i terapia pedagogiczna wspomagana komputerem), edukacją (technologia informacyjna, edukacja wczesnoszkolna, media w edukacji, technologia informacyjna w edukacji) oraz seminarium. Na studiach podyplomowych były to przedmioty metodyczne (wykorzystanie informatyki w diagnozie i terapii pedagogicznej, warsztat logopedy z elementami informatyki) oraz seminarium.

Jako promotor prowadziła 8 prac licencjackich i 28 prac na studiach podyplomowych. Była również powołana na recenzentkę 11 prac licencjackich. Nie była promotorem ani recenzentem prac magisterskich.

Na Uniwersytecie Śląskim, jak wykazała dr Joanna Gruba, pełniła funkcję sekretarza komisji rekrutacyjnej (2001-2012) oraz pracowała w komisji do spraw opracowania punktacji ESTS (nie jest dopisane, na jakim poziomie – wydziału czy uczelni?).

Programy, projekty oraz praca propagująca wiedzę w środowisku

Doktor Joanna Gruba brała czynny udział w 8 projektach badawczych.

Jako uczestnik:

- analiza porównawcza: 1) wybranych problemów kształcenia i wychowania (2003-2004); 2) kształcenia inkluzyjnego (2006-2009);
- programy studiów podyplomowych (2007-2008);
- edukacja: przedszkolna (2008-2009, 2009-2010).

Jako kierownik:

- tworzenie portalu edukacyjnego: fonetyka stosowana w zakresie normy i patologii (2010-2011); wspomaganie nauki czytania i pisanie oraz terapia pedagogiczna (2012-2013);
- tworzenie encyklopedii, narzędzi edukacyjnych, diagnozy i terapii dla środowisk naukowych, rodziców, placówek edukacyjnych i terapeutycznych (2012-2013).

Doktor Joanna Gruba realizowała 6 projektów badawczych ze środków współfinansowanych w ramach Wydziału Psychologii i Pedagogiki Uniwersytetu Śląskiego.

To zestawienie wskazuje na duże zaangażowanie Pani Doktor w zdobywaniu środków i wykazywanie się dużą inicjatywą w pracach badawczych. Tworzenie portali internetowych, jak również angażowanie się w udostępnianie materiałów szerokiemu gronu nauczycieli i terapeutów jest budującym przykładem dzielenia się wiedzą i umiejętnościami w celu propagowania wiedzy.

Na uwagę zasługują wydawnictwa, jakie przedstawiła dr J. Gruba znane mi z działalności terapeutycznej. Wielość multimedialnych programów logopedycznych ukazuje kreatywność Pani Doktor, jak również dużą świadomość problemów, na jakie natrafiamy jako terapeuci zajmujący się diagnozą. Tu pragnę zwrócić uwagę, iż te pomoce, jak i projekty doczekały się uznania w kraju (indywidualna nagroda III stopnia Rektora Uniwersytetu Śląskiego, nagroda zespołowa I stopnia Rektora Uniwersytetu Warszawskiego), jak i za granicą (European Language Label).

Warto nadmienić, iż część wyżej wymienionych opracowań powstała we współpracy z Wydawnictwem Komlogo (KOMLOGO – Piotr Gruba, z siedzibą w Niezdrowicach, przy ul. Wiejskiej 21, wpisany do Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej pod numerem NIP 756-130-76-04, Regon 273221318.).

Doktor Joanna Gruba opiniowała jako ekspert realizację projektu ekologicznego, który powiązany był z Jej zainteresowaniem edukacją na poziomie przedszkolnym.

Jest wieloletnim członkiem Polskiego Towarzystwa Logopedycznego i Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego.

Materiały uznane za szczególne osiągnięcia naukowe

1. Pozycja zwarta

Przedstawiona do analizy książka dr Joanny Gruba *Oceny słuchu fonematycznego u dzieci w wieku przedszkolnym* (UŚ, 2012) bardzo mnie zainteresowała. Przede wszystkim byłem ciekaw, jak Autorka przedstawi problematykę, wydaje się szeroko opisaną na naszym rynku wydawniczym.

Przechodzę do szczegółowej analizy tekstu.

Pierwsza część została poświęcona zaburzeniom słuchu fonematycznego, szczególnie ustalenia terminologiczne są przedstawione fizjologiczne i lingwistycznie. Zabrakło tu podejścia typowo logopedycznego. W przedstawieniu problemów zaburzenia słuchu fonematycznego brakuje umieszczenia wariantów miękkości np. spółgłoskach [f', v', t', d' k', g']. Ten błąd wynikać może z faktu, iż Autorka powołuje się na analizy psychologa (B. Moore), a nie językoznawcy. Szkoda również, iż nie zostały wskazane wśród narzędzi do badania słuchu fonematycznego próby G. Demel (*Minimum logopedyczne nauczyciela przedszkola*).

Podsumowując, rozdział ten charakteryzuje się dużą ogólnością i niskim poziomem analizy zgromadzonego materiału.

Rozdział II jest pełen sprzeczności. Autorka powołuje się na definicję mowy za S. Grabiąłem, ujmując ją jako czynność wykonywaną „przy udziale języka” (s. 25), by później wspominać za G. Łasińskim o mowie ciała (s. 26), która ma nadać wypowiedzi pełne znaczenie. To bardzo nieprecyzyjne, mało kompetentne łączenie różnych podejść, które wywodzą się z innych nurtów. Zaskakującym dla mnie jest przedstawienie etapów (okresów) rozwoju mowy, bez powołania się na twórcę tego podziału – nestora polskiej logopedii – Leona Kaczmarka (nie ma nawet o nim wzmianki w bibliografii!). I tu natrafiamy na problemy z przedstawieniem funkcji narządów artykulacyjnych w pierwszych dwóch miesiącach życia dziecka – bez ich udziału nie powstałyby dźwięki, chodzi tu bardziej o kształtowanie dźwięku! W zapisie fonetycznym głoski h i ch zapisuje się jako [χ] a nie x (np. s. 28). W prezentacji nieprawidłowości wymowy – wad

wymowy nie skorzystano ze słowników Józefa Surowańca (np.: *Teoria i praktyka terminologii logopedycznej*, red. J. Ożdżyński, J. Surowaniec, Kraków: Wydaw. Naukowe Akademii Pedagogicznej, 2000; *Logopedyczny słownik terminologii diagnostycznej*, Józef Surowaniec, Kraków: Oficyna Wydawnicza „Edukacja”, 1999).

Kolejnym zarzutem jest pomięcie w badaniach testu J. Krajny (s. 39) – bez podania przyczyny. Jest to tym bardziej niezrozumiane, iż sama Autorka stwierdza: „Jest to pierwszy w języku polskim standaryzowany test do badania wymowy dzieci w wieku przedszkolnym, zawierający normy porównawcze dla poszczególnych grup wiekowych” (s. 39).

Trzeci rozdział jest w dużej części publikowany bez większych zmian w innej publikacji (LOGOPEDIA – *Wybrane aspekty historii, teorii i praktyki* - redakcja naukowa Stanisław Milewski, Katarzyna Kaczorowska-Bray, 2012, Harmonia, Gdańsk).

Rozdział czwarty, metodologiczny wprowadza w problematykę, ale w przypadku tej książki stał się już weryfikacyjnym: „4.1. Problemy badawcze i hipotezy. Przeprowadzone analizy dały odpowiedź na postawione pytania badawcze i pozwoliły na weryfikację związanych z nimi hipotezami” (s. 51). W przypadku pytania pierwszego „Które opozycje są istotne (a które nieistotne) w ocenie słuchu fonematycznego w poszczególnych grupach wiekowych?” (s. 52), brakuje przedstawienia odniesienia, istotne, ale do czego, w czym? W przypadku pytań 3, 4 i 5 to pytania proste, gdzie partykuła „czy” jest raczej mało wystarczająca i na takim poziomie pracy powinna być co najmniej uszczegółowiona.

Dobrane próby pozycji i paronimów, jak wynika z przedstawionego zestawienia (aneks 1), są wyborem już wprowadzonych w innych próbach, więc zasadnym staje się pytanie, co ma wprowadzić nową próbą Joanny Gruba? Występują tu też problemy z doбором desygnatów, np. fraki : wraki; ale i trąbi : trąby; cześć : część.

Nie wyjaśniono, czym kierowano się podczas doboru próby, na której przeprowadzono badania (s. 61). Problematiczne jest przeprowadzanie tych badań w jednym regionie – Gliwice i miejscowości należące do powiatu gliwickiego. Można sądzić, iż są to badania przeprowadzone w podobnym środowisku np. pod względem kulturowym, językowym itd. Nie uwzględniono w badaniach (nie natrafiłem na informację) dzieci z różnym typem niepełnosprawności, co dodatkowo zawęży i nie do końca ujmuje analizę środowiska.

Rozdział piąty, to część w której przedstawiono wyniki badań, zebrany materiał. Opisane badania zostały przeprowadzone na nierównych grupach badawczych, np. rozkład liczebności nieprawidłowo różnicowanych opozycji w grupie: 44 dzieci 3-letnich (s. 70), 78 dzieci 4-letnich (s. 74), 124 dzieci 5-letnich (s. 79), 148 dzieci 6-letnich–(s. 83), 22 dzieci 7-letnich (s. 87) – nie daje możliwości badań porównawczych, jak i statystycznych (grupa dzieci 7-letnich – 22). W tabeli 22 (s. 90) zestawiono liczbę nieprawidłowo różnicowanych opozycji dzieci w różnym wieku – problematyczne jest zestawianie wyników surowych z grup o różnej liczebności. Przedstawienie tych badań na poziomie wyników surowych, procentów i uśrednienia to na niskim poziomie przeprowadzona analiza. Samo podsumowanie „analiza wyników wykazuje, że procent dzieci charakteryzujących się wysokim poziomem słuchu fonematycznego zwiększa się wraz z wiekiem badanych” (s. 91) nie jest odkrywczym wnioskiem. W drugiej części analizy wykazano zależności pomiędzy zaburzeniem słuchu fonemowego a nieprawidłową artykulacją (chodzi tu bardziej o dyslalię, a więc wady wymowy) W przedstawionym zestawie wad wymowy (np. s. 95, 97, 99, 101) wprowadzono np.:

- na pierwszym miejscu wymowę prawidłową!
- opóźniony rozwój mowy i dyslalię wieloraką (pragnę zwrócić uwagę, iż według Ireny Styczek dyslalia to opóźnienie w przyswajaniu sobie języka, na skutek opóźnionego wykształcenia się funkcji pewnych struktur mózgowych.

Nie do końca mogę się zgodzić z sensem nie tyle badania, co korelowaniem lateralizacji np. z słuchem fonematycznym. Zgodnie z przyjętymi założeniami (na które się powołuje również Autorka), za Ireną Styczek, jak innymi (np. M. Gut, 2007, *Preferencje ręki – rozwój, determinanty i metody pomiaru*, Logopedia 1(4), s. 30-77; S. P. Springer, G. Deusch, 1998, *Lewy, prawy mózg z perspektywy neurobiologii poznawczej*, Prószyński i s-ka, Warszawa; i in) należy stwierdzić, iż kształtowanie się lateralizacji jest długim i wieloetapowym procesem (por. H. Spionek, 1985, s. 43), który jest uwarunkowany wieloma czynnikami. Istotnym elementem jest jednak fakt, iż jego kształtowanie kończy się około 10 roku życia. Problematycznym staje się więc wiązanie lateralizacji u dzieci od 3. do 7. roku życia z funkcją słuchu fonematycznego.

Uzyskane wyniki są z założenia realne, ale w interpretacji problematyczne.

Bardzo szkoda, iż Autorka zaledwie na ok. półtorej strony podjęła analizę wyników i nie została podjęta szersza dyskusja, nad innymi wynikami, jak również sformułowanie swoich zaleceń do pracy.

Pracę, pomimo wielkiego zaangażowania i trudu, jakim było przeprowadzenie, zgromadzenie i przeanalizowanie materiału, muszę ocenić krytycznie. Szkoda, że Autorka nie pokusiła się o badania nowatorskie, np. przez użycie pozycji i paronimów bezsensownych; przedstawienie zabawowej formy przeprowadzenia badań itd.

W książce występują ogólniki i niedopowiedzenia – przykładem niech będą stwierdzenia:

- np. liczne badania wykazują (s. 15) – jakie, gdzie umieszczone, - to ogólnik;
- przypis s. 72 – „Badania ankietowe przeprowadzono w latach 2007 – 2008 w grupie 100 logopedów i pedagogów” bez podania, gdzie były prowadzone (teren), jak również nie do końca rozumiem umieszczenia w tych badaniach pedagogów;
- podobna sytuacja w przypisie s. 60 - „Badanie ankietowe przeprowadzono w 2007 r. w grupie 89 logopedów” - bez podania choćby terenu prowadzonych badań.

Kolejny mój zarzut wynika z faktu, iż bardzo obszerne fragmenty książki zostały równolegle opublikowane w czasopiśmie pt. *LOGOPEDIA – Wybrane aspekty historii, teorii i praktyki* - redakcja naukowa Stanisław Milewski, Katarzyna Kaczorowska-Bray (2012, Harmonia, Gdańsk), w którym został zamieszczony tekst dr Joanny Gruba pt. *Model lateralizacji a poziom słuchu fonematycznego u dzieci w wieku przedszkolnym* (s. 147 – 163). Poniżej przedstawiam kilka zestawień powtórzeń fragmentów tekstów.

Oceny słuchu fonematycznego u dzieci w wieku przedszkolnym (UŚ, 2012)		Model lateralizacji a poziom słuchu fonematycznego u dzieci w wieku przedszkolnym - s. 147 – 163, Harmonia 2012.	
Ustalenia terminologiczne	10-11	Słuch fonemowy	153-154
Lateralizacja	41-46	11.2 Model lateralizacji (z opuszczonymi fragmentami) (w przesłanym materiale brak s. 150)	148 - 152
Rozwój lateralizacji	46-48	11.3. Rozwój lateralizacji	152-153
1.1. Ustalenia	10-11	11.4 Słuch fonemowy	153-154

terminologiczne			
-----------------	--	--	--

Znaczące części pracy z tej książki znajdujemy również w podręczniku pt. *Test do badania słuchu fonematycznego* (2012). Jedynie w przypisie jest adnotacja: „Zagadnienia dotyczące badań pomiędzy słuchem fonemowym i wybranymi zmiennymi są opisane szczegółowo w książce *Ocena słuchu fonematycznego u dzieci w wieku przedszkolnym* (Gruba, 2012)” – co nie jest zgodne z prawdą. Artykuł jest powieleniem treści przedstawionych w książce, jak również prezentacją wyników badań, które również zostały umieszczone w książce. Przypis wprowadza w błąd – raczej jest to przepisanie części tekstu, jak również streszczenie uzyskanych wyników, jakie prezentowane są w książce.

2. Portal edukacyjny polskiej fonetyki stosowanej i w zakresie normy i patologii mowy

W części START zostały przedstawione 4 opracowania w pełnych wersjach:

- Gruba J. *Ocena słuchu fonematycznego u dzieci w wieku przedszkolnym*, (Katowice, 2012, stron 165);
- Gruba J. red. n. *Wybrane problemy logopedyczne* (Gliwice, 2011, stron 137);
- Barry Guitar, Edward G. Conture *Dziecko, które się jąka. Informacje dla pediatry* (Katowice 2012, s. 22);
- Węsierska K. red. *Profilaktyka Logopedyczna w Praktyce Edukacyjnej* (przekierowanie na Śląską Bibliotekę Cyfrową).
- przedstawiono również aktualności, a w nich założenia projektu *Internetowego portalu fonetyki*.

W części NORMA dokonano podziału na:

Norma głosek w izolacji – tu przedstawiono podział spółgłosek ze względu na sposób artykulacji (tabela), czworobok samogłoskowy, głoski sonorne oraz bibliografię (brakuje w niej publikacji m.in. z macierzystej uczelni dr J. Gruba - np. D. Ostaszewska, J. Tambor, M. Szymaniuk, A. Zych i in).

Norma głosek w wyrazach - miejsce i sposób artykulacji wybranych spółgłosek polskich, miejsce i sposób artykulacji spółgłosek zmiękczonej wargowych i wargowo-zębowych oraz samogłosek i samogłosek nosowych. Dodatkowo przedstawiono

problematykę badań z użyciem Artykulo grafu AG 500 (informacje o narzędziu badawczym i przebiegu badań).

W części PATOLOGIA przedstawiono w zapisie międzynarodowym zaburzenia: sygmatyzm, rotacyzm, lambdacyzm, kappacyzm, gammacyzm, batacyzm, zaburzenie realizacji głosek: t, d, n; f, w; h; ń oraz zaburzeń realizacji samogłosek i wymowa bezdźwięczna. Uważam, iż w tym miejscu powinniśmy w opisach posługiwać się zapisem fonetycznym [t, d, n, f, v, χ, ń]. Ta część też jest zakończona w rozwinięciu bibliografią – ku memu zdziwieniu powtórzoną z wcześniejszej części.

Część TESTY została podzielona na:

Testy - w module można rozwiązać test z szablonu od 10 do 20 zadań, lub rozwiązać test opracowany w module Tworzenie. Bardzo pomocne zadanie.

Ćwiczenia – wybór.

Tworzenie - w tym module można opracować zestaw ćwiczeń lub test według indywidualnych potrzeb.

Wyniki – uzyskane wyniki – prezentacja.

Całość to bardzo ciekawe opracowanie, dzięki oparciu się na rentgenogramach ruchowych można pracować oraz sprawdzić opanowanie materiału w oparciu o nabywane umiejętności.

Części PŁATNOŚCI – nie analizuję.

BAZA WIEDZY – tu odnajdujemy schematy: budowy krtani, ucha, przekrój poprzeczny aparatu słuchowego i artykulacyjnego, narządy mowy, boczna ściana gardła i krtani. Są to opracowania lub skany opracowań, bardzo przydatne do nauczania neurofizjologii narządów mowy.

KONTAKT – nie analizuję.

Uznaję, iż ten portal jest nie tylko przydatnym, ale wspianiałym działaniem zainicjowanym przez Komlogo (o tym Wydawnictwie już wcześniej wspominałem). Muszę tu jednak wspomnieć, iż jest to działalność komercyjna – logując się otrzymałem dostęp do programu do 2101-02-15 23:59:59, co świadczy o dostępności i nastawieniu na rozpowszechnianie wiedzy, poprzez prowadzenie działalności edukacyjnej Wydawnictwa.

Prowadzę przedmiot fonetyka i fonologia języka polskiego dla logopedów, dlatego muszę wspomnieć, iż dr Joanna Gruba wskazała na ważny aspekt poruszany w środowisku logopedów, iż w przypadku prowadzonych analiz fonetycznych w logopedii

nie tylko jesteśmy zainteresowani fonetyką języka polskiego ukazującą prawidłową artykulację, ale w sposób szczególny interesuje nas patologia, na co wskazywaliśmy podczas konferencji w Katowicach, z prof. D. Ostaszewską i prof. J. Tambor – a zostało podchwycone w programie *Portal edukacyjny polskiej fonetyki stosowanej i w zakresie normy i patologii mowy*.

Stworzenie *Portalu* to pionierskie działanie, wskazanym byłoby uzupełnianie o nowe treści, jak również pomoce. Sam program wymaga dopracowania (wskazałem nawet problemy opracowania bibliograficznego). Jednak są to działania, jakie można ciągle wprowadzać i doskonalić. Dlatego też moja opinia o *Portalu* jest umiarkowana – jednak podkreślić muszę pionierskość działania i wielki determinizm w dokonywaniu zmian w świadomości permanentnego, ciągłego poszerzania wiedzy przez logopedów.

Umiejscowienie dorobku dr Joanny Gruba w pedagogice specjalnej

Po dokonaniu szczegółowej analizy dorobku dr Joanny Gruba, mogę stwierdzić, iż szczególnie w ostatnim okresie plasuje się ona w logopedii, w szczególności w analizie rozwoju i funkcjonowania dziecka z zaburzonym słuchem fonematycznym. W przedstawionym materiale nie mam informacji, jaką specjalność ukończyła Pani Doktor – ale umiejscowiona jest w pedagogice przedszkolnej i wczesnoszkolnej.

Konkluzja

Dokonując całościowej opinii dorobku naukowego oraz książki habilitacyjnej dr Joanny Gruba pt. *Ocena słuchu fonematycznego u dzieci w wieku przeszkolonym* (2012) i *Portalu edukacyjnego polskiej fonetyki stosowanej i w zakresie normy i patologii mowy* (2010-2013) – moja opinia nie jest jednoznaczna.

Najpoważniejszym zarzutem jest powstanie wielu publikacji w oparciu o te same teksty, bez jednoznacznego powiadomienia o wielokrotnym ich wykorzystaniu. Dodatkowo uważam, iż dr Joanna Gruba niepotrzebnie przedstawiła ten sam materiał do oceny w otwartym przewodzie.

Krytycznie odnoszę się do publikacji *Ocena słuchu fonematycznego u dzieci w wieku przedszkolnym*, która obarczona jest wieloma wadami formalnymi, logicznymi i metodologicznymi. Przyznam, iż ogromnie żałuję, że Autorka wnioskuje jedynie o jedną recenzję wydawniczą tekstu (wybitnego językoznawcy), a nie jeszcze specjalisty, który w sposób szczególny dokonałby analizy funkcjonalnej, metodologicznej. Tym

większa szkoda, iż wprowadzając do badań lateralizację, pominięto istotę kształtowania się tej funkcji.

Wielka szkoda, ponieważ uważam, iż brakuje tak aktualnych, ilościowych, wielopłaszczyznowych badań, w których by podejmowano problematykę rozwoju mowy dziecka (opieramy się na badaniach z lat 70., 80. ubiegłego wieku przeprowadzonych przez psychologów rozwojowych), jak i słuchu, w tym w szczególności słuchu fonematycznego.

Duże zaangażowanie i wspiane podejście do upowszechniania wiedzy na temat logopedii, fonetyki wysoko oceniam i uważam, że działania te powinny być doceniane i promowane. Jednak moim zadaniem jest dokonanie przede wszystkim oceny dorobku naukowego, który podsumowując oceniam jako niewystarczający.

Dokonując podsumowania otrzymanej dokumentacji dr Joanny Gruba (zgodnie z treścią Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, Dz. U. Nr 196, poz. 1165), stwierdzam, że zarówno dorobek naukowo-badawczy, aktywność naukowa Habilitantki, jak i Jej dorobek dydaktyczny i organizacyjny nie do końca spełniają wymagania sformułowane w art. 16. Ustawy z 14 marca 2003 r. z późn. zm. (2011, Nr 84, poz. 455) zgodnie z nową formułą, w związku z tym postuluję o niedopuszczenie dr Joanny Gruba do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego na Wydziale Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

dr hab. Jacek Jarosław Błeszyński prof. UMK